

3 YILLIK STRATEJİK PLAN

stratejik
PLAN
2021-2023

 Cinsel Şiddetle
Mücadele Derneği

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği

Koşuyolu Cad. Aşçamlık Sitesi C2 Blok
No: 75/6 Kadıköy / İstanbul
☎ 0542 5853990

✉ info@cinselsiddetlemucadele.org
🌐 www.cinselsiddetlemucadele.org

f @cinselsiddetlemucadele
t @cs_mucadele
i @cinselsiddetlemucadelederneđi
▶ CinselŞiddetleMucadeleDerneđi

Stratejik Plan Danışman Ekibi

Gülbanu Altunok, STGM Birlikte Program Mentörü
Aysun Telek, STGM Birlikte Programı Kurumsal Gelişim Programı Koordinatörü

Stratejik Plan Çalışma Ekibi

CMD Ekibi

Grafik Tasarım

Özge Özgüner

Ocak - Haziran 2020

İÇİNDEKİLER

•	Giriş	4
●	1. BÖLÜM	
	1.1 CŞMD Kimdir?.....	6
	1.2 Değerlerimiz.....	7
	1.3 CŞMD'nin Cinselleştirilmiş Şiddete Yaklaşımı	9
	1.4 Vizyon- Misyon.....	10
	1.5 Temel Kavramlar.....	11
●	2. BÖLÜM	
	Cinsel Şiddet Alan Analizi	
	2.1 Türkiye'de cinsel şiddet konusunda yasal düzenlemeler, sorunlar, sınırlar	15
	2.2 Türkiye'de cinsel şiddetin az görünen biçimleri	18
	2.3 Türkiye'de toplumsal seviyede cinsel şiddetin görünürlüğü ve görünürlüğündeki artış	20
●	3. BÖLÜM	
	Değişim Teorisi ve Tematik Çalışma Alanları	
	3.1 Alana Müdahale	24
	3.2 Değişim Teorisi	26
	- CŞMD Kilit Paydaşları.....	29
	- Faaliyetler	30
	- CŞMD'nin Covid-19 Pandemisine Karşı Geliştirdiği Tedbirler	31

GİRİŞ

CŞMD 2021-2023 Stratejik Planı, 6. yılını doldurmuş olan derneğin ilk stratejik planıdır ve kurumsallaşma sürecinin de bir adımıdır.

Dernek 2018 yılında STGM (Sivil Toplum Geliştirme Merkezi) mentörlüğünde kurumsal öz değerlendirme çalışmasını gerçekleştirerek ileriye dönük "İyileştirme Planı"nı oluşturmuştur. CŞMD 2019 ve 2020 yıllarında stratejik planlama çalışmalarını hem iyileştirme planı çerçevesinde, hem de Covid-19 küresel pandemi koşullarını içine alacak şekilde yürütmüştür.

Bu çalışmalar kapsamında;

- Derneğin vizyonu ve misyonu
- Derneğin yürüttüğü hak temelli politika kapsamında kullandığı tanımlar ve kavramlar
- Derneğin kurumsal belgeleri
- Derneğin hedef kitlesi, paydaş analizi, alan analizi
- Derneğin uzun dönem faaliyet alanları

gibi konu başlıkları üzerinde düzenli toplantılar gerçekleştirildi.

CŞMD ekibi bu çalışma sürecinde STGM Birlikte Mentörlük Programı danışmanlık ve eğitimlerinden, ayrıca İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA)'nın gerçekleştirdiği Sonuç Odaklı Yönetim (Result Based Management) eğitimine katılım sağlayarak değişim teorisi ile tanışmıştır. Derneğin yıllık strateji kampı

süresince bu eğitim dernek ekibine aktararak değişim teorisi ile birlikte tüm ekibin katkısıyla CŞMD Strateji Planı çerçevesi ortaya çıkmıştır.

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, vizyonu doğrultusunda yaratmak istediği değişimi ve bunu sağlayacak stratejik hedeflerini belirleyerek çalışmalarını 3 ana program çerçevesinde sınırlamıştır:

Güçlendirme ve Destek Programı, Dönüştürme ve Önleme Programı ve Örgütsel Sürdürülebilirlik Programı dahilindeki faaliyetler aynı zamanda CŞMD'nin 6 yıldır yürütmekte olduğu temel faaliyetleri ile örtüşmektedir.

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği bu belgeyle, Türkiye'deki siyasi, ekonomik ve toplumsal koşulları göz önünde bulundurarak gerçekleştirmek istediği dönüşümü tüm faaliyet, çıktı ve sonuçlarıyla ortaya koymayı ve olası risklerin yönetimi ile birlikte uygulanabilirliği en mümkün olabilecek şekilde bir yol haritası oluşturmayı amaçlamıştır. Önümüzdeki 3 yıl cinsel şiddetle mücadele faaliyetlerimiz bu plan dahilindeki hedeflere ulaşmak üzere yürütülecektir. Bu kurumsal öğrenme ve uygulama sürecinde, tüm paydaşlarımızla daha yakın işbirliği ve dayanışma içinde olmayı amaçlıyoruz.

BÖLÜM 1

“Herkes yaşam, özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir; bu haklar cinsellikle bağlantılı olarak keyfi bir biçimde tehdit edilemez, kısıtlanamaz ya da kişiler bu haklardan mahrum edilemez.”

Cinsel Haklar Bildirgesi
Dünya Cinsel Sağlık Örgütü (WAS)

1.1

CŞMD Kimdir?

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, Türkiye’de cinsel şiddetin ikili cinsiyet kutuplaşmasının ötesinde herkesi ilgilendiren bir mesele olarak kapsayıcı, kesişimsel ve güçlendirici bir yaklaşımla ele alınmasına ihtiyaç duyan; kadın, LGBTİ+, çocuk, hayvan, göçmen hakları ve ekoloji hareketlerinde yer almış/almaya devam eden aktivistler tarafından 2014 yılında, İstanbul’da kuruldu.

Dernek, cinsel şiddeti daha görünür, konuşulur ve tartışılır kılmak, görünmeyen cinsel şiddet biçimlerini gündemleştirmek ve aralarında hiyerarşi kurmadan mücadele etmek için kuir feminist bir perspektifle destek, atölye ve savunuculuk çalışmaları yürütür.

1.2

Değerlerimiz

○ CŞMD Kuir Feministtir:

CŞMD, her bedensel varoluşun farklı tezahürler altında maruz bırakıldığı cinsel şiddet ile mücadele ederken bu farklı deneyimlerin ataerki, genel ahlak, kutuplaştırılmış ikili cinsiyet sistemi, ırkçılık, milliyetçilik, türçülük gibi farklı veya çoklu iktidar sistemleri/meکانizmalarıyla beslendiğini unutmadan; aralarında hiyerarşi kurmadan hareket etmeyi önemser. Bu sebeple hem benzer hem farklı mücadele alanlarının kesişimine imkan sunan kuir ve feminist bakış açıları/yöntemlerini benimser.

○ Kapsayıcı ve Kesişimseldir:

Kendini kadın, LGBTİ+, gençlik veya çocuk örgütü gibi bir başlıkla sınırlı tanımlamaz. Cinsel şiddet çocukların, gençlerin, yaşlıların, kadın-erkek beyanı olanların, ikili cinsiyet sistemine sığmayanların, mültecilerin, engellilerin, LGBTİ+'ların, hayvanların; her meslek, cinsiyet, sosyal sınıf, ülke, ideoloji, inanç ve yaşam tarzından bireyin maruz bırakılabileceği bir şiddet türüdür. Ürettiği bilgi ve materyallerde bu kapsayıcılığı ve kesişimselliği gözetir.

○ Yaratıcı ve Esnektir:

Deneyim aktarımını ve sürdürülebilirliği önemser. Aynı zamanda değişime ve gelişime, yeni fikirlere ve yöntemlere açıktır, esnektir.

○ Eleştireldir:

Cinsel şiddetin bir iktidar meselesi olduğu ön kabulüyle hareket eder. Güç dinamiklerini ve bu dinamiklerden ortaya çıkan normları sorgular ve eleştirir. Aynı şekilde, örgüt içi iletişimde eleştiri ve özeleştirme mekanizmalarını işletmeye önem verir.

○ Anti-Hiyerarşiktir:

Ekip çalışmasına ve dayanışmaya inanan, anti-hiyerarşik/yatay bir örgütlenmedir. İç ve dış iletişimde, açık iletişim ve şeffaflık yaklaşımını benimser. Şiddet türleri arasında hiyerarşi kurmaz; görünmeyen cinsel şiddet türlerine öncelik vererek cinsel şiddetin her formu ile mücadele eder.

○ Seks Pozitifdir:

Cinselliğin olağan bir olgu olduğunu ve herkesin cinselliği farklı ve çeşitli şekillerde deneyimleyebileceğini kabul eden bir bakış açısına sahiptir. Kişisel değerlere saygı duyar. Cinselliği genel ahlak ile ilişkilendirmez, toplumsal cinsiyet normları ile sınırlandırmaz. Bireylerin cinsellikle ilgili tutumları ve pratikleri arasında hiyerarşi kurmaz, onay ve iletişimin varlığını savunur. Cinselliğin konuşulabilir olmasından yanadır ve konuşulmasını teşvik eder. Seks pozitif bir bakış açısıyla uygulanan kapsamlı ve kapsayıcı cinsellik eğitimi hakkı, mücadele alanları arasındadır.

○ Ayrımcılık Karşıtı ve Eşitlikçidir:

Cinsiyet, yaş, ırk, din, dil, siyasi veya başka bir görüş, sınıf, etnik köken, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, sağlık durumu, sakatlık, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü gibi faktörlere dayalı tüm ayrımcılıklara karşıdır. Nefret söylemi ve ayrımcılık üretilmesine, türcülüğe, cinsiyetçiliğe, homofobi / transfobi / bifobiye, ayrımcılığın hiçbir türüne müsamaha göstermez. Çalışma ilkeleri arasında, genelleme ve önyargıların bulunmadığı, herkesin güvende hissedebileceği bir çalışma ortamını sağlamak yer alır.

○ Türcülük Karşıtıdır:

CŞMD tüm hayvanların sömürülmeden, işkence ve kötü muamele görmeden yaşama hakkı olduğunu savunur. Türcülük ve hayvanların sömürülmesiyle ilgili verdiği mücadelenin asgari düzeyde bir uygulaması olarak; ofis ortamında, etkinliklerinde "hayvan eti" olan herhangi bir "besin"i tüketmez. Finansal kaynaklarını hayvan sömürüsü sonucu elde edilen ürünler için kullanmaz.

○ Katılımcılığı Benimser:

CŞMD, çalışma alanlarında çocukların, gençlerin ve hayatta kalanların katılımını odağa alır ve teşvik eder. Cinsel şiddetle mücadeleyi büyütebilecek hak temelli ağ ve platformlara katılım gösterir. Karar alma yöntemi olarak konsensüsü kullanır; katılımcılığı önemser ve kolektif üretimi savunur.

○ Beyanı Esas Alır:

CŞMD cinsel şiddetten hayatta kalanlara inanır. Cinsel şiddete maruz bırakılan kişinin beyanını esas alır. Şiddetle ilgili gerekli süreçlerin başlatılması için delil aramaz. Şiddete maruz bırakılanı güçlendiren, şiddet sonrası şifa bulmasına destek veren mekanizmaları işletmek üzere hareket eder.

○ Hesap Verebilir ve Şeffaftır:

CŞMD çalışmaları, eylemleri ve finansal kaynakları konusunda şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesini gözetir. Kaynakların sorumluluk içerisinde kullanımını sağlayacak yöntem ve yapıları oluşturur.

○ Ekosistemi gözetir:

Ekosistem içindeki tüm canlılar için ötekisiz ve sömürsüz bir dünya hayal eder. İklim krizinin tüm ekosistemi ve içindeki tüm canlı hayatını hedef aldığı farkında olup, iklim adaletini politik bir sorun olarak ele alır ve bu konuda sorumluluk alan bir yaklaşım benimser. Kaynaklarını bu yönde kullanır.

○ Anti-militaristtir:

CŞMD anti-militaristtir, her türlü örgütlü ya da örgütsüz şiddet politikasına ve uygulamasına karşıdır; şiddetsiz iletişim yöntemlerini kullanan ve öz savunma hakkına inanan bir yapılanmadır.

1.3

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'nin Cinselleştirilmiş Şiddete Yaklaşımı

- › Şiddete maruz bırakılan bireylerden bahsederken acıyan, mağdurlaştırılan, kurbanlaştırılan, yargılayan, utandıran bir toplumsal dil ve yaklaşım yerine; güçlendirici, dayanışmacı ve hak temelli bir dil ve yaklaşımı savunur. Şiddet mağdurunu suçlayan ve faili aklayan toplumsal algıyla mücadele eder.
- › Toplumda daha az görünür olan cinsel şiddet türlerini görünür kılmak üzere çalışmalar yürütür ve cinsel şiddetin farklı biçimleri arasında hiyerarşi kurmaz.
- › Her bireyin şiddetin öznesi veya maruz bırakılanı olabileceği düşüncesini benimser. Cinsel şiddetten bahsederken ötekileştiren veya marjinalleştiren bir dil kullanmaz; "biz" ve "onlar" ikiliği yaratmaz.
- › Cinsel şiddetle mücadelede bireysel değişimin önemini vurgular ve "Değişim Benimle Başlar" görüşünü savunur.
- › Şiddeti estetize etmez, yeniden üretmez, tüketmekten uzak durur.

1.4

Vizyon-Misyon

Vizyon:

Cinsel şiddete dair var olan toplumsal algının; hayatta kalan bireyleri güçlendirecek, özgürleştirecek, her türlü tahakküm ve ayrımcılığı ortadan kaldıracak şekilde dönüştüğü, istisnasız tüm insanların ve hayvanların bedenlerinin kendine ait, özel ve değerli olduğu, sömürüden ve şiddetten uzak yaşama hakkına sahip olduğu bir dünya.

Misyon:

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, cinsel şiddeti ortaya çıkaran toplumsal normların, algıların, davranışların ve pratiklerin değişmesine yönelik destekleyici ve farkındalık artırıcı çalışmalar yapar ve üretimlerde bulunur. Sessizliğin, utancın, mağdur suçlayıcılığın yaygınlaşmasının önüne geçmeye ve cinsel şiddet ve cinselleştirilmiş şiddet üzerine oluşmuş yanlış inanışların toplumsal inşasını kırmaya yönelik tüm bireyleri kapsayan, hak temelli ve güçlendirici bir yaklaşımın yaygınlaşmasına katkı sunar.

Misyonuna Yönelik Olarak Yürüttüğü Temel Faaliyetler:

- › Farkındalık artırıcı atölye ve etkinlikler
- › Bilgi ve materyal üretimi
- › Savunuculuk faaliyetleri

1.5

Temel Kavramlar

Cinsel Şiddet

Cinsel Şiddet; onay almaksızın, onay inşa ederek veya onay almanın söz konusu olmayacağı durumlarda kişinin/kişilerin uyguladığı, cinselliğe yönelik teşebbüs ve tehdit içeren her türlü eylem, davranış ve müdahaleyi tanımlar.

Hangi durumlarda onay söz konusu olamaz?

Kişi;

- › Alkol veya uyuşturucu etkisi altında ise
- › İlaç vb. madde ile direnci kırıldı ise,
- › Bedensel veya zihinsel/ruhsal olarak onay vermekte yetersiz durumda ise,
- › Yasal olarak çocuk ise (18 yaşın altında ise),
- › Hayvan ise.

Her türlü eylem, davranış ve müdahale derken neyi kastediyoruz?

Eylem gerçekleşmiş bir eylem olabilir, gerçekleşmemiş ve girişimde kalmış olabilir. Cinsel şiddete yönelik gözdağı, şantaj ve farklı tehdit davranışları olabilir. Bir kişinin bedensel ve/veya cinsel bütünlüğüne yönelik bir müdahale de olabilir. Örneğin cinsel sağlığı tehdit eden bir müdahale, üreme sağlığı ile ilgili ilaç ve hizmete erişimin engellenmesi veya cinsiyet kimliğine karşı yapılan zorunlu bir operasyon.

Cinsel Şiddet;

- ✓ **Cinsellik değildir.**
- ✓ **Gücün şiddet aracı olarak kullanılması ile ilgilidir.**
- ✓ **Toplum sağlığını etkileyen bir sorundur.**
- ✓ **Hak ve özgürlüklerin ihlalidir.**
- ✓ **Toplumsal olarak öğrenilir, dolayısıyla ÖNLENEBİLİR.**

Cinselleştirilmiş Şiddet

Cinselliğin araç olarak kullanıldığı ya da kişinin cinsiyetini, cinsel kimliğini, cinsel yönelimini, toplumsal cinsiyetini veya toplumsal cinsiyet ifadesini hedef alan, onayın var olmadığı, istenmeyen, gerçekleşmiş, teşebbüs edilmiş, tehdit boyutunda kalmış eylem ya da davranışlardır.

Neden 'cinselleştirilmiş şiddet' kavramı kullanılıyor?

Cinselleştirilmiş şiddet cinsel şiddetin görünmeyen biçimlerini yani sadece fiziksel zorlama değil, cinsiyet kimliklerimize yönelik tehdit ve baskı içerdiğini de anlatan daha kapsayıcı bir kavramdır. Dünyanın pek çok ülkesinde hak temelli aktivist ve uzmanlar, cinsel şiddet kavramını, bu şiddetin sadece 'cinsel eylemler' yoluyla gerçekleşmediği ve hayatlarımızı kuşatarak cinselliğimizi hedef alan şiddet biçimlerini açıklamada yetersiz kaldığı gerekçesi ile bu kavramı kullanmayı seçer.

Cinselleştirilmiş şiddet kavramı, pek çok insanın cinsel şiddeti sadece taciz, tecavüz ve cinsel istismar olarak algıladığı toplumda, faillerin uyguladıkları görünmeyen, az görünen fiziksel ve duygusal şiddet biçimlerini, tahakkümü, kişinin cinselliğini hedef alan, cinsel veya ticari çıkarlar amacıyla yapılan eylemleri veya kişinin onaylamadığı cinsel temas türlerini de içerir.

Sexualized violence cinsel şiddetin cinsellikle değil, güç ilişkileri, eşitsiz koşullar ve cinsiyetçi- türücü-homofobik vb. ayrımcılıklarla ilgili olduğu mesajını içerir. Kadınların, hayvanların, LGBTİ+'ların bedenlerini ve cinselliğini kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak ve cezalandırmak amacıyla uygulandığına da işaret eder.

Cinsel İstismar

Uluslararası sözleşmeler ve ulusal hukuk metinlerinde çocuk olarak tanımlanan bireylerin (18 yaşına kadar her birey çocuktur), yaşı ve gelişim düzeyi açısından kendi sorumluluğunu taşıyan, güven ya da güç ilişkisi içinde olduğu bir kişi tarafından cinsel olarak sömürülmesi anlamına gelir.

Cinsel istismar akranlar arası merak odaklı cinsel oyun ve onaya dayalı davranışlar ile karıştırılmamalıdır.

İstismar davranışını uygulayanın bir yetişkin değil bir başka çocuk olduğu durumlarda ise, failin de 18 yaşın altında bir çocuk olduğu, onun da istismara maruz bırakılmış ya da bırakılıyor olabileceği akılda tutulmalı ve iyilik durumları gözetilerek her iki çocuk da bir ruh sağlığı uzmanı tarafından desteklenmelidir.

Hayatta Kalan

Hayatının bir döneminde cinsel şiddetin herhangi bir biçimine maruz bırakılmış olan kişiler için kullanılan ifadedir.

“Mağdur” ya da “kurban” kelimelerinden farklı olarak daha güçlendirici bir kavram olması nedeniyle tercih edilir. Hayatta kalmak; yaşanan şiddet ve yarattığı travmanın ölçüsü ne olursa olsun, içimizdeki güçle, kendimize tutunarak ve çevremizden destek alarak şifa bulabileceğimizi, daha tatminkar ve üretken bir hayat yaşayabileceğimizi ifade eder.

BÖLÜM 2

CİNSEL ŞİDDET ALAN ANALİZİ

2.1

Türkiye’de cinsel şiddet konusunda yasal düzenlemeler, sorunlar, sınırlar

Türkiye’de cinsel şiddet ilk olarak 1980’lerde kadın hareketi tarafından “ev içi şiddet” ve “taciz” sorunları ile gündeme getirilmiş, 1990’larda güçlenen aktivizm ile bekaret kontrolü gibi uygulamalara karşı çıkmıştır. 1990’lardan itibaren üniversitelerde açılan kadın çalışmaları programları, uluslararası kurumlarla yapılan işbirlikleri, CEDAW’ın (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi) yasal düzenlemeler ve uygulamalarda bir referans metni olarak kullanılması ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)’nin açılması ile kadın hareketi ve feminist hareket kurumsal seviyede de güçlenmiş, yasal düzenlemeler ile şiddet ve ayrımcılık sorunlarının ortadan kaldırılması için savunuculuk ve lobicilik faaliyetleri yürütülmüştür.

Türkiye’nin AB aday adaylığını takiben 2002’de Medeni Kanun’un, 2004’te Türk Ceza Kanunu’nun değişmesi sürecinde feminist ve LGBTİ+ örgütleri taleplerinin büyük kısmını reform sürecine yansıtabilmiştir. Evlilik içi mal paylaşımı, erkeğin aile içindeki reisliğinin kaldırılması, zina suçunun kaldırılması, cinsel suçlarda evli/bekar kadınlara yönelik nitelikli cinsel saldırılarda ceza farkının veya seks işçilerine tecavüzde ceza indirimlerinin kaldırılması, evlilik içi tecavüzün suç kapsamına alınması gibi önemli yasal değişiklikler bu süreçte yapılmıştır. Şiddetin önlenmesi yönünde önemli bir gelişme 2011’de İstanbul Sözleşmesi’nin imzalanması, böylece kadınlara ve kız çocuklarına yönelik ev içi şiddeti önlemede devletin tüm kurumlarla işbirliği içinde aktif rol oynayacağı taahhüdünü vermesidir. Bu

kapsamda 6284 sayılı Kanun da hayata geçirilerek kadınların ve kız çocuklarının şiddetten korunmasında yasal bir çerçeve tesis edilmiştir.

Türkiye’de 2000’li yıllarda toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı savunuculuk çalışmalarının ve yasal tedbirlerin sayısındaki artışa rağmen, Türkiye’de cinsel şiddet konusunun anlaşılması ve ele alınmasındaki sorunlar ve kısıtlar devam etmektedir. Bu sorunlardan bazıları, CŞMD’nin alana müdahalesini / cinsel şiddete ve etkilerine karşı mücadelenin Türkiye koşullarında nasıl yürütüldüğünü daha iyi anlamak adına aşağıda listelenmiştir.

Cinsel(leştirilmiş) şiddet ve etkileri konusunda kısıtlı bakış açısı:

Bunlardan ilki, Türkiye koşullarında cinselleştirilmiş şiddetin ele alınması / değerlendirilmesinde, çoğunlukla aile içi şiddete odaklanması ve (insan hakları meselesi olarak değerlendirilmesinden ziyade) hem kurumsal hem de sosyal düzeylerde aile yapısı ve ilişkilerine bir tehdit olarak görülmesidir. Böyle bir kavramsallaştırma çerçevesinde bile koruyucu önleyici tedbirler yeterince mevcut değildir ve kurumsal mekanizmaların sunduğu hizmetler sınırlıdır. Taciz gibi farklı cinsel(leştirilmiş) şiddet türleri, etnik köken veya cinsel yönelim gibi farklı eşitsizlikler ve (cinsel mitler, ataerkil ve cinsiyetçi stereotipler gibi) yapısal nedenler sorun olarak değerlendirilmez ve hatta yeniden üretilir.

Muhafazakarlık & toplumsal cinsiyet ve geri tepme (gender backlash):

Türkiye’de devlet destekli medyada 6284 sayılı yasa ve içerdiği hakların, nafaka hakkının ve İstanbul Sözleşmesi’nin aile kurumunu yıktığı, kadın sığınaklarının işlevsiz olduğu ve bağımsız kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin topluma zarar verdiği yönünde düzenli propaganda yapılmaktadır. Zorla erken evlendirmelerin önlenmesi konusunda da adım atılmamış, bunun yerine boşanmaların önlenmesi için meclis komisyonu kurulmuş, çocukların tecavüz failleriyle evlendirilmesi konusunda yasa önerisi sunulmuş, müftülere resmi nikah yetkisi verilmiş, eğitim sistemi 4+4+4 yıllarla sınırlanarak kız çocukların okullaşma oranını düşürebilecek şekilde değiştirilmiştir. Kadınların, kürtaj, boşanma, nafaka alma, şiddetten korunma, ev içi tecavüz ve cinsel istismarı bildirme hakları mevzuatta yer alsın ve yasal hakları olsa bile; bu haklardan faydalanmaları, kız çocuklarının eğitim haklarını kullanabilmeleri, LGBTİ+’ların anayasal haklarının tanınması, örgütlenme ve temel insan haklarından faydalanabilmeleri, bu siyasi söylemlerin yol açtığı fiili uygulamalarla zorlaşmıştır. Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü’nün 2019 - 2020 programında 26 hedef arasında yer alan ‘Toplumsal Cinsiyet Eşitliği’ 11 Eylül 2019 tarihinde programdan çıkarılmış, ertesi gün Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik değişikliği ile MEB Sosyal Hizmetler Yönetmeliğinin tüm etkinlik alanlarından ‘Toplumsal Cinsiyet Eşitliği’ ifadesini çıkarmıştır. Ayrıca YÖK tüm üniversite rektörlerine gönderilen toplumsal cinsiyet eşitliği tutum belgesini web sayfasından kaldırmıştır.

Uygulamada sorunlar:

Daha önce de belirtildiği gibi, Türkiye koşullarında, cinsel(leştirilmiş) şiddet konusu, yalnızca aile içi şiddete odaklanılarak ele alınmaktadır. Kadın örgütleri tarafından eksikliklerine rağmen önemli

bir yasal metin olduğu belirtilen 6284 sayılı yasanın uygulamasında da sorunların devam ettiği, ilgili kamu personelinin yeterli bilgi ve farkındalık seviyesinde olmadığı belirtilmektedir. Türkiye’de kadın sığınakları hala olması gereken sayının çok çok altındadır, verilen hizmetin niteliğine dair izleme ve değerlendirme yapılmamaktadır. Destek hizmetleriyle ilgili Kamu kurumları sivil topluma bilgi vermemekte, görüş ve iş birliğinde bulunmamaktadır. Kamu kurumlarının medya ile veya birbiriyle de bilgi paylaşmadığı, spesifik bazı hizmetler dışında sağlıklı bir koordinasyon bulunmadığı gözlemlenmektedir. Hizmetleri denetleyen mekanizmanın kim olduğu bilinmemekte, devlet kendi hizmetini kendi izler ve denetler görünmektedir. Bununla birlikte devletin kadına yönelik şiddetle ve cinsel şiddetle ilgili kamuoyuyla paylaştığı güncel araştırma yoktur, en günceli 2014 tarihlidir. Devlet kaç kadının hangi şiddete maruz bırakıldığı; kadın ve kız çocuklarının şiddetten nasıl korunduğu ile ilgili istatistik veriler ve araştırmalar yayınlamamaktadır. LGBTİ+’ların maruz bırakıldığı ayrımcılık ve şiddet sadece LGBTİ+ örgütlerince ele alınmaktadır.

Mekanizma ve uygulamada eksiklikler:

Türkiye dahilinde **cinsel şiddete özel uzmanlaşmış destek birimleri bulunmamaktadır. Ulusal ölçekte bir Acil Müdahale Hattı, Tecavüz Kriz Merkezi, Savcılık veya Emniyet Müdürlüğü bünyesinde “Cinsel Suçlar Birimi”, Cinsel Şiddet Danışma Merkezi ve benzeri birimler yoktur.** Bu tür birimlerin varlığı ve işlevleri kamuoyunca bilinmediğinden hayatta kalanların desteklenmesi konusu yeterince gündem olmamakta, kamuoyu daha çok faillerin cezasızlığı üzerine tartışmaktadır. Devlet kurumları şiddeti önleme ve mağduru koruma yükümlülüklerini bu konuda üstlenmemekte; “cinsel şiddet” kelimesi kamu kurumları nezdinde neredeyse hiç kullanılmamaktadır.

Kamu sivil toplum diyalogu eksikligi ve bilgiye erisim sorunlari:

Türkiye’de eklektik/parçalı bir görünüm arz eden şiddet politikası, 2015’ten bu yana sivil toplum örgütleri ve devlet arasındaki iletişimin iyice kesilmesi nedeni ile bütüncül bir perspektife ulaşamamıştır. Sivil toplum örgütleri haklar ve hizmetlere ilişkin eksiklikleri gündeme getirecekleri bir zemin bulamamakta, kendilerini feminist veya LGBTİ+ olarak adlandıran veya farklı grupların hak ihlallerini gündeme getiren örgütler ise hükümet tarafından marjinal hatta ülke güvenliğine tehdit olarak sunulmaktadır. Olağanüstü Hal (OHAL) ve ardından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçiş, Türkiye’de bürokratik ve kurumsal yapının işleyişini etkileyerek halihazırda eksikleri olan şiddet sonrası destek sisteminin koordinasyon ve etkinliğini, en çok da bilgiye erişimi azaltmıştır.

Demokratik hakların güvenlik tedbirleri gerekçesi ile sınırlandığı, toplumda kutuplaşmanın ve şiddet olaylarının tırmandığı bu dönemde hem cinsel şiddet olaylarının arttığı hem de toplumdaki kırılgan grupların (mülteciler, LGBTİ+lar, çocuklar, kadınlar, engelliler, hayvanlar vb.) cinsel şiddet riskine daha açık hale geldiği de görülmektedir.

Ataerkil cinsiyetçi söylemin medya kanalları ile yeniden üretilmesi:

İlk kez Pekin Deklarasyonu Eylem Platformu tarafından stratejik bir alan olarak tanımlanan medya, Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin en yoğun görüldüğü alanlardan biridir. Yeni dönemde medyaya yönelik baskının artması medyanın uygulama veya politikalara eleştirel yaklaşım kapasitesini de sınırlamış, üretilen içerik magazin ve spor ağırlıklı olduğu gibi bu alandaki sorunlu bakış açısını da yeniden ve daha yoğun biçimde üretmeye devam etmiştir. Ana akım medya erkek egemen, ayrımcı ve ötekileştirici dil ve algıyı sürdürmekte, hak temelli bakış açısından uzak cinsel şiddet haberleri ve mağdur suçlayıcı yaklaşım toplumsal seviyede yaygınlaştırılmaktadır.

2.2

Türkiye’de cinsel şiddetin az görünen biçimleri

Hayvana yönelik şiddet / istismar:

Türkiye’de 2004 yılından beri yürürlükte olan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun hayvanları hak öznesi haline getirmediği, dolayısıyla onları koruyamadığı açıkça görülmektedir. Hem toplumun genelinde hem de yasalarda hayvanlar mal olarak görülmekte, hissedebilen sosyal canlılar oldukları kabul edilmemektedir. Türk Ceza Kanunu’nun 151. maddesinin ikinci fıkrasında, “sahipli hayvan” olarak tanımlanan hayvanların öldürülmesi ya da bu hayvanlara yönelik cinsel istismar “mala zarar verme” olarak tanımlanmaktadır ve para cezası kesilmektedir. “Sahipsiz” hayvanlara yönelik şiddet ise bir suç kapsamında olmayıp, kesilmesi gereken idari para cezası bile ısrarla uygulanmamaktadır. Seçim dönemlerinde hayvana yönelik şiddet için hapis cezası getirileceği vaat edilse de, seçimler sonrası kanunda beklenen değişiklikler halen yapılmamış olduğundan hayvana yönelik şiddet eylemlerinde cezasızlık sürmektedir. Çok yaygın olduğu bilinmesine rağmen hayvana yönelik cinsel istismar ile ilgili istatistik tutulmamakta, araştırma bulunmamaktadır. Birçok hayvan hakları örgütü hayvana yönelik cinsel istismar suçunu münferit bir suç gibi ele almakta, bu da toplumsal arka planın görünür olmasını engellemektedir. Eğitim alanında koruyucu-önleyici çalışmalar yapılmamaktadır.

Çocuk ve gençlere yönelik cinsel istismar:

Cinsel istismar konusu Türkiye’de çocuk hakları ve çocuk katılımı konuları dışarıda bırakılarak ele alınmaktadır. Ye-

tişkinlerin çocuklar üzerinde yoğun bir otoriteye sahip olması, çocukların birey olarak görülmemesi, çocuklardan yetiştirilmesine koşulsuz saygı ve itaatin beklenmesi, ailenin kutsal kabul edilmesi ve tüm değerlerden üstün tutulması, cinsel istismar konusundaki bilgisizlik ve yanlış inanışlar gibi kültürel nedenlere ek olarak; kapsamlı cinsellik eğitimi gibi düzenli ve hak temelli eğitim ve farkındalık çalışmalarına erişimin olmaması gibi yapısal nedenler çocukların bedenlerine yönelik sınır ihlallerini ve cinsel istismar suçlarını artırmakta ve görünmez kılmaktadır. Cinsel istismar, şiddet davranışları ortaya çıktıktan ve çocuklar zarar gördükten sonra konuşulmakta, cinsel istismara koruyucu ve önleyici yaklaşım henüz kamu kurumlarında bir bakış açısı haline getirilmemekte ve yeterli önleyici tedbirler alınmamaktadır. İlgili Bakanlıklarca sunulan istismar sonrası destek hizmetlerinin uygulanma biçimi ve idari personellerin yaklaşımı hak temelli ve önleyici olmaktan uzaktır. Çocuklar ikincil travmalara maruz kalabilmekte, beyanları ciddiye alınmayabilmektedir. Çocuk İzlem Merkezleri açılmış olsa da henüz standartlaşmış uygulamalar bulunmamaktadır. Bilgi ve koordinasyon eksikliğinin yanı sıra yeterli izleme çalışması da yapılmamaktadır. Öte yandan medyada çocuk hakları ihlalleri oldukça yaygındır. Engelli çocuklara yönelik araştırma ve uygulamalar yok denecek kadar azdır. Özel eğitim alanı, diğer alanlar gibi cinsel gelişim ve eğitimi sınırlı olarak barındırmaktadır. Çocukların cinsel gelişimi, iletişim, kişisel sınırlar, onay kavramı, çocukların bedensel söz hakları gibi konular ancak okullarda rehber öğretmenler aracılığı ile çalışılabilenekte, rehber öğretmenler güçlendirici

kaynak ve materyale ulaşmakta sınırlılıklar yaşamaktadır. Ergenlere yönelik cinsel istismar olayları, toplumdaki ergen algısı nedeniyle daha görünmezdir ve çoğu kez gencin rızası vardı denilerek kabul edilebilir bulunmaktadır. Bu bakış açısı zorla erken evlendirmelerin ve okul terklerinin önünü açmaktadır. LGBTİ+ çocukların okul ve aile çıkmazında yaşadığı ayrımcılık ve şiddet ergen intiharları oranlarını artırmaktadır.

Flört şiddeti:

Türkiye’de flört şiddeti kavramı gittikçe daha görünür olmakla birlikte bu sorun ilgili platformlarda “güvenli ilişki” veya “cinsel sağlık” kapsamında konuşulmaktadır. Muhafazakar politikalar nedeniyle flört kavramının “ahlaksızlık”la bağdaştırılması Türkiye’de flört şiddeti çalışmalarının kamusallaşmasını ve okullarda koruyucu önleyici çalışmalara dönüşmesini engellemektedir. Flört şiddetini azaltmak ve önlemek yerine, flörtü ortadan kaldırıp erken yaşta evlilikler ve rıza yaşının düşürülmesi benzeri politikaların uygulandığı görülmektedir. Lise rehber öğretmenleri ve psikolojik danışmanları gençler arasında yaşanan flört şiddeti vakalarının farkında olmakla birlikte, konu ile ilgili koruyucu – önleyici yaklaşımı geliştirebilecekleri ve uygulayabilecekleri yeteri kadar kaynak bulamamaktadır. Örgün eğitim sisteminde kapsamlı cinsellik eğitimine ulaşabilen genç sayısı özel okullarla sınırlı ve oldukça azdır. Partneri tarafından katledilen gençlerle ilgili haberler medyada daha sık gündeme gelir ve tepkilere sebep olurken ana akım medyanın mağdur suçlayıcı ve ilişkilerde şiddeti normalleştiren bakış açısı devam etmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve önyargılar nedeniyle genç kadınlar ve LGBTİ+ gençler için flört ilişkileri içinde yaşadıkları şiddeti dile getirmek daha zor olmaktadır. Sayıları az da olsa, flört şiddeti ile ilgili farkındalık çalışmaları yapan ve başvuru alan belediyelere bağlı merkezler, STÖ’ler ve bazı Gençlik Merkezleri mevcuttur.

LGBTİ+’lara yönelik cinsel şiddet:

Kanun önünde eşitliği öngören 10. maddeye rağmen cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ifadelerine yer verilmediğinden LGBTİ+’lar Türkiye Cumhuriyeti Anayasası tarafından tanınmamakta ve korunmamaktadır. Ceza adalet sisteminde tanınmama ve önyargıya ek olarak ayrımcılık, fiziksel şiddet, tehdit ve baskıyla karşı karşıya bırakılan LGBTİ+ kimliklerin damgalanması ve marjinalleştirilmesi, cinsel şiddet riskini artırmaktadır. Anayasal ve toplumsal düzlemlerin yanında, LGBTİ+’lar ayrıca cinsel yönelimi değiştirmek için ‘düzeltme terapileri’, zorla genital ve anal muayeneler ve interseks bebekler/çocuklar üzerinde kendi onayları olmaksızın tıbbi müdahale gibi etik olmayan uygulamalarla tıp alanında karşılaşmaktadır. Sadece LGBTİ+ örgütleri tarafından seslendirilen LGBTİ+’lara yönelik cinsel şiddet karşısında uzman destek birimlerinin var olmayışıyla beraber önleyici-koruyucu yaklaşımlar da ya yetersiz ya da ulaşılmaz kalmaktadır. Evliliğe zorlanan ve tecavüze maruz bırakılan lezbiyen, bi+ ve trans kadınlar homofobi, bifobi ve transfobi nedeniyle kadınların erişebildiği destek sistemlerine ve sığınak hizmetlerine erişememektedir. Ek olarak, ifşa, yargılama ve mağdur suçlayıcılık gibi karşılaşılan önyargı ve ayrımcılıkların neden olduğu korku sebebiyle, kendi ilişkileri içinde cinsel şiddete maruz bırakılan LGBTİ+ hayatta kalanlar hak arama özgürlüklerini kullanamamaktadır.

Erkeklerle yönelik cinsel şiddet:

Erkeklerle yönelik cinsel şiddet Türkiye’de konuşulması tabu olan, görünmeyen bir konudur. Toplumda erkeklerin cinsel şiddete maruz bırakılabileceği düşüncesi de yaygın değildir. Benzer şekilde trans-erkek hayatta kalanlara yönelik sığınak ya da destek birimi de bulunmamaktadır.

2.3

Türkiye’de toplumsal seviyede cinsel şiddetin görünürlüğü ve görünürlüğündeki artış

Cinsel şiddet hak temelli bir mücadele alanı olarak 1980’ler ve 1990’larda feminist ve LGBTİ+ hareketlerince gündeme getirilmiş ve “görünürleşme eforu” üzerine inşa edilmiş bir aktivizm biçimi olarak gelişmiştir. Son 10 yılda ise cinsel şiddet ve istismar bir politik savunuculuk alanına evrilmiş, bu alanda aktivizm seviyesinde örgütlenme ve kurumsallaşma adımları da atılmaya başlanmış, kamuoyunda ise (henüz yeterince kapsamlı olmasa da) belirli seviyede bir duyarlılık oluşmaya başlamıştır.

Görünürlüğün artmasında Türkiye’de internet ve sosyal medya kullanımının yaygınlaşması sonrasında alternatif medya kanallarında cinsel şiddetin ve şiddet karşıtı kampanyaların daha çok yer bulması önemli unsurlardandır. Özgecan Arslan’ın tecavüz girişimi sonrası öldürülmesi, Ensar Vakfı yurtlarından birinde çocuklara yönelik toplu istismar olayı gibi Türkiye’de büyük ölçüde infial yaratan cinsel saldırı ve cinsel istismar olaylarının yarattığı toplumsal duyarlılık, cinsel şiddet suçlarının medyada haber değeri taşıyor hale gelerek düzenli olarak yer almasına ve sosyal medyada yer bulmasına neden olmuştur. 2015 yılında sosyal medya aracılığıyla başlayan ve tüm dünyada kadınların cinsel şiddete karşı ses çıkarmalarını sağlayan #metoo hareketi ve Türkiye’de 4 milyondan fazla kadının katıldığı #sendeanlat hareketleri ile hayatta kalanlar kendi cinsel şiddet deneyimlerini paylaşmıştır.

Hükümetin izlediği politika ve girişimler, devlet kurumları ve yargının kadınları ve çocukları alenen korumayacağı izleniminin kamuoyunda sahiplenilmesine ve kamu kurumlarına güvensizliğin artmasına neden olmaktadır. Hükümetin belli ve diğer infial yaratan cinsel şiddet-cin-

sel istismar olaylarında kamu vicdanını rahatlatıcı tedbirler almadığı gibi kendi sorumluluğunu da üstlenmemesi, zaman zaman faileri savunur pozisyona düşmesi de bu güvensizliği pekiştirmiştir. Kasım 2016’da “Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar ile Boşanma Olaylarının Araştırılması Komisyonu Raporu”nda istismar/tecavüz failinin 5 yıl boyunca istismar/tecavüz ettiği çocukla “sorunsuz” ve “başarılı” bir evlilik sürdürmesi halinde denetimli serbestlikten yararlanması önerisi meclise sunulmuştur. Tepkiler sonrası geri çekilen yasa önerisi hala gündeme sokulmaya çalışılmaktadır. Bu tarz girişimler Türkiye siyaseti ve devlet kurumlarına güvensizliği artırmakta ve kamuoyunun dikkatini daha fazla çekerek benzer girişimleri medyadan takip etme motivasyonu oluşturmaktadır.

Bu gelişmeler ışığında sosyal medya, alternatif medya ve toplumsal seviyede cinsel şiddet ve istismar konularına yönelik bir farkındalık oluştuğu gözlemlenmiştir. Aşağıda son dönemde saptadığımız bazı gelişmeleri listelemekteyiz, **bu gelişmeleri CŞMD’nin yürüttüğü hak temelli ve şiddete bütüncül yaklaşımın yaygınlaştırılması açısından fırsatlar olarak değerlendirmekteyiz:**

- ▶ Türkiye’de cinsel şiddetin farklı türlerine yönelik farkındalık özellikle gençler arasında yaygınlaşmaktadır. Sosyal medyada flört şiddeti, cinsel şiddet ve cinsel istismarla ilgili kavramların daha fazla görünür olduğu ve kamuoyunca tartışıldığı gözlemlenmektedir.
- ▶ Bağımsız medyada çok küçük de olsa cinsel şiddetin hak temelli haberleştirilmesine yönelik çabalar mevcuttur. Bu konuda bağımsız medyanın

çalışmalarında özellikle dil ve görsel kullanımına dikkat edilmekte ve haber çerçevesinin çizilmesinde hak temelli örgütlerin görüşlerine yer verilmektedir.

- › Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında 6112 Sayılı Kanun 15.02.2011 tarihinde kabul edilmiş ve Kanununun 5 bendinde, toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadınları istismar eden programların yayınlanamayacağı vurgulanmıştır.¹
- › Cinsel şiddet türleri ve buna yönelik hak ihlalleri sivil toplumda eskiye oranla daha çeşitli ve kapsayıcı raporlanabilmektedir. Kadın ve trans cinayetlerinin yanı sıra cinsel şiddet için de çetele tutulmakta ve kamuoyu baskısı oluşturulabilmektedir. Cinsel şiddet türlerinin eğitim kurumlarında, spor alanlarında, kamu kurumlarında ve gözaltında, dini kurumlarda, kamusal alanlarda gerçekleşen farklı türlerine yönelik, sendika, siyasi parti, belediye, üniversite, STÖ, meslek grupları gibi sosyal kesimler tarafından üretilen çalışmalar bulunmaktadır.
- › Tecavüz Kriz Merkezi kavramının ve taleplerinin özellikle 2012 senesinden itibaren kadın hareketi tarafından sahiplenildiğini ve ülkede bilinirliğinin arttığını görmekteyiz. Öyle ki bu talep seçim vaadi olarak da bazı siyasi partilerin ajandasına girebilmiştir. Kamuoyunda cinsel şiddetten hayatta kalanlara yönelik destek/hizmet birim taleplerinin oluşmaya başladığı izlenmektedir.
- › Kamuoyunda hayvanlara yönelik cinsel şiddetin nispeten daha görünür olduğu ifade edilebilir. Bu görünürlüğün etkisiyle, hayvana yönelik şiddetin suç kapsamına alınması taleplerinin siyasi partilerin seçim vaatleri arasına girdiği gözlenmiştir.
- › Türkiye’de cinsel istismara maruz bırakılan çocuklara destek hizmeti vermek üzere 34 ilde ÇİM (Çocuk İzlem Merkezi) ve suç mağduru/ suça sürüklenen çocuklara destek vermek üzere 63 adet ÇODEM (Çocuk Destek Merkezi) mevcuttur. ÇİM’lerin sayıca artacağı bilinmektedir. Bunun yanı sıra çocuk hakları ve çocuklara destek veren projeler yürüten daha fazla sayıda STÖ ve platform bulunmaktadır. Çocuğa Şiddeti Önlemek için Ortaklık Ağı, çocuk hakları alanında çalışan STK ve kurumları arasında iletişim ve dayanışmayı artırmaktadır. Özellikle cinsel istismar olaylarının ortaya çıkarılması ve çocukların korunmasına yönelik kamuoyu baskısının her geçen gün daha yoğunlaştığı izlenmektedir.
- › Podcastler, mobil uygulamalar, radyo yayınları gibi dijital platformlar aracılığı ile cinsellik, cinsel gelişim, cinsiyetsiz ebeveynlik, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim, feminist pedagoji, güvenli ilişkiler gibi konularda doğru bilgiye erişim artmış; ebeveynler, gençler ve eğitimciler için kaynak bulma, ağ kurma ve dayanışma daha mümkün hale gelmiştir.
- › Eğitimciler çocuk ve ergenlere yönelik cinsel ve cinselleştirilmiş şiddet konusunda üretilen materyalleri talep etmekte ve kendi inisiyatifleriyle çalıştıkları yerlerinde hak temelli uygulamalar başlatmaktadır. Toplumsal cinsiyet ve cinsel şiddet ile ilgili konularda eğitim ve etkinlik talepleri artmaktadır.
- › Toplumsal seviyede artan görünürlük ve duyarlılık sonucunda bazı yerel yönetimlerde cinsel şiddetin önlenmesi, hayatta kalanlara destek konularında da farkındalık artışı görülmektedir.

¹ Bükler, Şeçil, "Medyada Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması", CEİD yayınları, 2018, Ankara, s.

DEĞİŞİM TEORİSİ
VE TEMATİK
ÇALIŞMA
ALANLARI

Cinsel şiddet, sadece Türkiye'de değil tüm dünyada çok katmanlı ve kökleşmiş toplumsal bir problemdir. Tek ve hızlı bir çözüm mümkün olmayabilir fakat her katmanda yapılacak müdahalelerle azaltılabilir ve ÖNLENEBİLİR.

3.1

Alana müdahale

İkinci bölümde sunulan alan analizleri, özellikle cinsel şiddetle mücadelede değerlendirdiğimiz sorunlar ve fırsatlar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Ele alınması gereken sorunlar	
Toplumsal düzeydeki sorunlar	Kurumsal düzeydeki sorunlar
Güvenli ve sağlıklı cinselliğin toplumsal cinsiyet normları, heteroseksüel aile odaklı yaklaşım ve genel ahlak nedeniyle konuşulmaması	Kapsamlı cinsellik eğitimi, farkındalık atölyeleri gibi önleyici çalışmaların olmaması
Cinsel şiddetin kavram olarak bilinmemesi, sadece tecavüz ve tacizin konuşulması	Cinsel şiddetin farklı biçimleri ile mücadeleye yönelik yasal ve kurumsal düzenlemelerde eksiklik
Cinsel şiddetin önlenemez bir mesele olarak görülmesi	Kamu kurumlarında önleyici farkındalık ve izleme çalışmalarına yer verilmemesi
Cinsel şiddetin (şiddetin diğer türleri ve toplumsal/ekonomik/kültürel ve politik dinamiklerle ilişkili) yapısal bir sorun olarak ele alınmaması	Cinsel şiddete yönelik yasal düzenlemelerin faile yönelik cezalarla sınırlı olması, diğer etmenlerin göz ardı edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin MEB ve YÖK müfredatından kaldırılması
Şiddetten etkilenen bireylerin ihtiyaçlarının ve çeşitliliğini görmeyen bakış açısı	Cinsel şiddetin farklı biçimlerine yönelik destek hizmetlerinde eksiklik
Cinsel şiddete maruz bırakılanların haklarını ve nereye başvurmaları gerektiğini bilmemeleri, mağdur suçlayıcı toplumsal yaklaşım	Cinsel şiddet sonrası destek birimlerinin ve hizmetlerinin yok denecek kadar az olması, verilen hizmetlerin görünür olmaması
Tecavüz kültürü sonucu toplumda içselleşmiş olan yanlış inanışlar (mitler)	Cinsel şiddetle ilgili mitlerin hizmet sunucular ve meslek uzmanlarınca dahi sahiplenilmesi
Çocukların birey olarak görülmemesi, çocuklardan yetişkine koşulsuz saygı ve itaat beklenmesi, cinsel istismarla ilgili bilgisizlik ve yanlış inanışlar	Çocukların vatandaşlık haklarından yararlanabilecekleri kurumsal yapıların eksikliği, aile danışma merkezleri ve sağlıklı ebeveyn tutumlarına yönelik eğitim çalışmalarının bulunmaması
Toplumda yaygın olarak var olan mağdur suçlayıcı yaklaşım nedeniyle hayatta kalanların hak talebinde bulunamaması, kendini suçlaması	Medya kurumlarının mağdur suçlayıcı ve şiddeti yeniden üreten haber dili
Flört ilişkilerinde şiddet davranışlarının aşk göstergesi olarak görülmesi, şiddet dilinin sosyal olarak toplumda öğrenilmesi ve yeniden üretilmesi	Güvenli ilişkiler üzerine farkındalık çalışmaları ve eğitimlerinin gençler için kurumlarda erişilir olmaması, gençlik danışma merkezlerinin bulunmaması
Hayvanlara yönelik cinsel şiddetin görünmemesi ve toplumda yaygın türcülük	Hayvana yönelik cinsel şiddetin ceza yaptırımının olmaması, şiddet olaylarının istatistiklerinin tutulmaması
Toplumda cinsel şiddet türlerinin münferit olduğu algısının yerleşmesi ve hayatta kalanların kendilerini yalnız hissetmeleri. Sivil toplumun temel verilere dayalı savunuculuk yapılamaması	Cinsel şiddet ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet özelinde devletin ayrıştırılmış veri ve istatistik sunmaması, araştırma ve raporlama yapılmaması

Yararlanılması gereken Fırsatlar & Gelişmeler

Fırsatlar / Toplumsal Düzeydeki Yeni Gelişmeler	Fırsatlar / Kurumsal Düzeydeki Yeni Gelişmeler
Güvenli ve sağlıklı cinselliğin, kişisel sınırlara saygının, onay kavramının konuşulduğu ve yerleştiği bir toplumsal anlayış	Örgün eğitim sisteminde kapsamlı ve kapsayıcı cinsellik eğitiminin ilkokuldan başlayarak her kademede zorunlu hale getirilmesi, eğitimlerin nitelikli uzmanlar tarafından gerçekleştirilmesi
Cinsel şiddetin tanımı, farklı türleri ve sebeplerinin bilinmesi; bireysel bilgi, sorumluluk ve farkındalık seviyesinin artması	Cinsel şiddetin farklı biçimleri ile mücadeleye yönelik yasal, yerel ve kurumsal düzenlemeler, düzenli kampanyalar
Cinsel şiddetin önlenilebilir bir problem olarak görülmesi	Parti programlarına flört şiddeti, LGBTİ+'lara yönelik cinsel şiddet, cinsel istismar gibi cinsel şiddet türlerine yönelik vaatlerin girmesi, kurumların cinsel şiddet politika metinleri oluşturması ve uygulaması
Cinsel şiddetin yoksulluk, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, patriarkal ve yetişkin merkezci toplumsal düzen ve heteroseksizm ile ilişkili yapısal bir sorun olarak görülmesi	Toplumsal cinsiyet eşitliğinin MEB ve YÖK müfredatına yeniden alınması, yoksullukla mücadele stratejileri geliştirilmesi, yerel yönetimlerin stratejik planlarında cinsel şiddete yönelik çalışmalar yer vermesi, cinsel şiddete özel konferans, etkinlik ve toplantıların düzenlenmesi
Hayatta kalanların ihtiyaçlarını dile getirebilmesi, haklarından yararlanması	Cinsel şiddetin farklı biçimlerine yönelik destek hizmetlerinin yerel yönetimlerce çoğaltılması, destek birimlerinin kapasitelerinin güçlendirilmesi
Mağdur suçlayıcı ve fail aklayıcı yaklaşımın kabul görmemesi	Bağımsız medya ve sosyal medyada cinsel şiddetin hak temelli haberleştirilmesine yönelik çabalar
Sivil toplumda eskiye oranla daha çeşitli ve kapsayıcı raporlama, Tecavüz Kriz Merkezi kavramının ve taleplerinin kadın hareketi tarafından sahiplenilmesi	Siyasal merkezleşmeye karşı yerel ve büyükşehir belediyelerinde sivil toplum talepleri ile işbirliği ve iletişim kanallarında artış
Çocukların bedensel söz haklarının tanındığı, birey olarak görüldükleri, karşılıklı saygının beslediği onay kültürünün yerleştiği, cinsel istismara yönelik yanlış inanışların dönüştüğü bir toplumsal yapı	Çocuk dostu belediyelerin ve çocuk meclislerinin artması, çocuklara yönelik hak ihlallerinin takip edilmesi, yerel yönetimlerin personellerine yönelik koruyucu-önleyici yaklaşıma dair kapasite artırıcı eğitimler düzenlemesi, MEB'e bağlı kurumlarda, RAM'larda ihmal ve istismar önleme birimlerinin kurulması ve nitelikli olarak işlemesi
Cinsel şiddetin farklı türlerine ve flört şiddetine yönelik gençler seviyesinde farkındalık	Okul rehber öğretmen ve psikolojik danışmanlarının okullarda gençlerle önleyici ve farkındalık artırıcı çalışmalar yürütmeleri, yerel yönetimlerin gençlik danışma merkezlerinde sunulan genç dostu danışmanlık hizmeti
Hayvanlara yönelik cinsel şiddetin şiddet olarak görülmesi, toplumda türcülük karşıtı yaklaşımın benimsenmesi	Hayvana yönelik cinsel şiddetin TCK kapsamında suç olarak tanımlanması, raporlama çalışmalarının yapılması

3.2

Değişim Teorisi

ETKİ: CİNSEL/CİNSELLEŞTİRİLMİŞ ŞİDDETİN VE YARATTIĞI HASARLARIN AZALTILMASI

AMAÇ 1: GÜÇLENDİRME & DESTEK

Sonuç 1: Cinsel şiddetten hayatta kalanların haklarından daha fazla faydalanması ve destek ve hizmetlere daha fazla erişim sağlaması

AMAÇ 2: DÖNÜŞTÜRME & ÖNLEME

Sonuç 1: Cinsel şiddetin olmadan önce önlenmesi için koruyucu-önleyici çalışmaların artması ve yaygınlaşması

Sonuç 2: Cinsel/cinselleştirilmiş şiddete yol açan toplumsal algı ve pratiklerin dönüşümünde artış (meslek uzmanları ve hizmet sağlayıcılar)

AMAÇ 3: SAVUNUCULUK VE KURUMSAL İLETİŞİM

Sonuç 1: Cinsel/cinselleştirilmiş şiddete yol açan toplumsal algı ve pratiklerin dönüşümünde artış (sosyal/dijital medya kullanıcıları, takipçiler)

Sonuç 2: Kurumsal iletişim, savunuculuk ve ağ kurma konularında derneğin kapasite artışı ve paydaşların gündemlerinin dönüşümü

AMAÇ 4: ÖRGÜTSEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sonuç 1: Derneğin finansal ve organizasyon yapısının sürdürülebilirliğinin sağlanması

Sonuç 2: Ekip kapasite gelişimi, hesap verebilirlik ve şeffaflık konularında derneğin kapasitesinin ve risklere karşı dayanıklılığının artması

TABLO 1: Değişim Teorisi

CŞMD'NİN COVID-19 PANDEMİSİNE KARŞI GELİŞTİRDİĞİ TEDBİRLER

CŞMD 2021-23 dönemi faaliyetlerinde Covid-19 pandemi koşullarında kendi ekibini ve halk sağlığını gözeterek bir yaklaşımı benimsemek üzere aşağıdaki güncellemelerde bulundu:

- Dernek ekibi 12 Mart'tan itibaren evden çalışma sistemine geçmiş ve halen bu sistemde çalışmalarını sürdürmektedir.
- Ekip olarak acil durum planı yapılarak sağlık sorunları durumunda ekip içi iletişim ve dayanışma oluşturuldu.
- Paydaşlarımıza bilgilendirici açıklamalar yapıldı.
- CŞMD, içinde bulunduğu sivil toplum alanına dernekle ilgili bilgi vererek covid öncesi ve sonrası verilerini paylaştı.
- Yüz yüze seminer, atölye, panel ve benzeri etkinlikler covid gündemi nedeniyle iptal edilerek dijital içerik üretimine öncelik verildi. Uluslararası toplantı katılımları ertelendi. Yurt içi dava gözlem ve katılımları devam etti.
- Bir dizi farkındalık artırıcı yazı dizisi ve podcast serisi hazırlandı. Uzmanlarla canlı yayınlar organize edildi. Flört iddeti konusundaki içerikler bu dönemde dijital iddet türlerine odaklandı. Üniversite seminerlerinin online uygulama denemeleri başladı. Program sorumluları online atölye uygulama üzerine kapasite geliştirme eğitimlerine katılarak yeni dijital araç ve yöntemlerle ilgili güçlendi ve güçlenmeye devam ediyor.
- Yönlendirme ve danışmanlık faaliyeti yürüten destek ekibini güçlendirici güncellemeler yapıldı.
- Belediye ziyaretleri ertelendi.
- Dönüşürme ve Önleme Programı faaliyetlerinin yüz yüze uygulanması yerine; online üretilere devam edilmesi, atölye sunumlarının online araçlara uygun şekilde revize edilmeleri, atölye modüllerinin yazılı hale getirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması planlandı.
- Medya çalışmaları ve dijital aktivizm, yeni medya mecraları ve sosyal medya üzerinden bilgi paylaşımı ve etkinlik faaliyetleri eklenerek revize edildi.

Covid pandemi sürecinde tüm çalışma alanlarımız ve yürüttüğümüz programlarda yeni ihtiyaçlar ve paydaşlardan aldığımız talepler; veri toplamak üzere izleme çalışmaları, mültecilere yönelik bilgi ve içerik üretimi ve CŞMD içeriklerinin engelli erişimine oryantasyonu üzerine geldi. Güncellediğimiz faaliyet planına her 3 konudaki çalışmaları eklemiş bulunuyoruz.

